

Asia: VN/19961/2023

Suomen yhdenntetyn energia- ja ilmastosuunnitelman (NECP) päivitys

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Muu valtiollinen toimija, esimerkiksi virasto

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (NECP luku 2.1.1 ja 3.1.1)

-

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Suomen yhdenntetyn energia- ja ilmastosuunnitelman (NECP) päivitetyssä versiossa (jäljempänä energia- ja ilmastosuunnitelma) esitetään monenlaisia taloudellisia ohjauskeinoja, kuten veroja ja valtiontukia, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Myös julkisen vallan ja elinkeinoelämän yhdessä laatimat tiekartat ja Green Deal -sopimukset esitetään keinoina ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston (jäljempänä KKV) näkemyksen mukaan esitetyt julkiset tuet ja muut taloudelliset ohjauskeinot vaikuttavat ilmastomuutoksen torjunnan näkökulmasta perustelluilta, vaikka niillä onkin vaikutusta markkinoihin ja eri elinkeinonharjoittajien väliseen kilpailuasetelmaan. Valtiovallan toteuttamat toimenpiteet ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi luovat

elinkeinonharjoittajille, kuluttajille ja muille toimijoille muuttuvan toimintaympäristön, johon niiden on pyrittävä sopeutumaan.

KKV:n näkemyksen mukaan myönnettyjen tukien ja muiden toimenpiteiden vaikuttavuutta ilmastonmuutoksen torjunnassa sekä vaikutusta kilpailun toimivuuteen on kuitenkin myös syytä seurata jälkikäteen tulevia päätöksiä ajatellen. Tukien myöntämisessä tulee olla myös kriittinen. Tukien suuruutta, kohdentamista ja vaikuttavuutta tulee tarkastella säännöllisin väliajoin, ja pidemmällä aikavälillä tuista on tarvittaessa voitava luopua kokonaan. Ilmastonmuutoksen torjuntaan tähtäävässä julkisen vallan ja elinkeinoelämän välisessä yhteistyössä tulee huolehtia siitä, ettei yhteistyö tarpeettomasti vääristä kilpailua markkinoilla.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (NECP luku 2.1.2 ja 3.1.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

KKV:n näkemyksen mukaan esitetyt julkiset tuet ja muut taloudelliset ohjauskeinot uusiutuvan energian tuotannon ja käytön edistämiseksi vaikuttavat ilmastonmuutoksen torjunnan näkökulmasta perustelluilta. Julkisten tukien ja muiden toimenpiteiden vaikutuksia on tältäkin osin kuitenkin myös syytä seurata jälkikäteen, ja tukien vaikuttavuutta, tarpeellisuutta ja suuruutta tulee tarkastella säännöllisesti.

3) Energiatehokkuuden edistäminen (NECP luku 2.2 ja 3.2)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Energiatehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi Suomi aikoo vähentää energiankulutusta eri aloilla, kuten liikenteessä, ja edistää energiatehokkuutta parantavia toimia, kuten korjausrakentamista, energiapalveluja ja uusiutuvan energian käyttöä. Suomen energia- ja ilmastostrategia valmistuu keväällä 2025.

KKV korostaa, että energiatehokkuuden kehittämisessä tulee ottaa huomioon sen pitkäaikaiset vaikutukset kilpailun toimivuuteen ja energiaköyhyyden riskit. Energiatehokkuuden edistäminen voi luoda uusia markkinoita ja liiketoimintamahdollisuuksia. Uudet energiatehokkaat tuotteet ja palvelut voivat lisätä kilpailua ja innovaatioita. Toisaalta energiatehokkuuden parantaminen voi vaatia merkittäviä investointeja, esimerkiksi energiatehokkaampien laitteiden hankintaan tai rakennusten eristämiseen. Tiukentuvien säädösten edellyttämät investoinnit voivat estää alalle tuloa ja siten vähentää kilpailua. Välittyessään tuotteiden tai palvelujen hinnoissa vähävaraisille kotitalouksille, nämä kustannukset voivat lyhyellä aikavälillä johtaa energiaköyhyyteen.

4) Energiaturvallisuus (NECP luku 2.3 ja 3.3)

-

Avoin vastaus energiaturvallisuutta koskien

Suomen energiaturvallisuus perustuu toimiviin energiamarkkinoihin, energiatehokkuuteen, monipuolisiin energialähteisiin, riittävään ja hajautettuun energiantuotantoon, luotettaviin siirto- ja toimitusjärjestelmiin sekä pitkän aikavälin investointeja kannustavaan energiapolitiikkaan. Verkonhaltijoille on asetettu luotettavuusstandardeja sähkönjakeluverkkojen kestävyys- ja takuun takaamiseksi. Kansalliset tavoitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja fossiilisten polttoaineiden korvaamiseksi kotimaisilla biopolttoaineilla liittyvät energiaomavaraisuustavoitteisiin. KKV suhtautuu näihin tavoitteisiin myönteisesti.

Sähkön kapasiteetti- ja tehomarkkinoita tulisi Suomessa kehittää ja siitä aiheutuvat kustannukset tulee kohdentaa tasapuolisesti järjestelmästä hyötyville toimijoille. Suomi pyrkii vetytalouden mallimaaksi, mikä edellyttää uusiutuvan sähkövoiman lisäystä ja panostusta sähkönsiirtoyhteyksien rakentamiseen ja sähkön varastointiin. KKV tukee tätä kehitystä.

5) Energian sisämarkkinat (NECP luku 2.4 ja 3.4)

-

Avoin vastaus energian sisämarkkinoita koskien

Energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan Suomi pyrkii vuonna 2030 sähkön yhteenliitettävyyden tasoon, joka on vähintään 15 prosenttia. Sähkön yhteenliitettävyyden taso määritellään kaupallisen siirtokapasiteetin suhteeksi naapurimaiden EU-maihin, pois lukien yhteydet kolmansiiin maihin.

Energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan Fingrid Oyj ja Svenska Kraftnät rakentavat vuoden 2025 loppuun mennessä Pohjois-Suomen ja Pohjois-Ruotsin välille 400 kV vaihtovirtayhteyden, jonka teho on 800 MW. Hanke on nimeltään Aurora Line. Suomen hallitus on sitoutunut Suomen ja Ruotsin välisen Aurora Line -hankkeen toteuttamiseen. KKV suhtautuu hankkeeseen myönteisesti: hanke parantaa huoltovarmuutta ja lisää sähkön tarjontaa.

6) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (NECP luku 2.5 ja 3.5)

-

Avoin vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

Energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan Suomi on sitoutunut saavuttamaan hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä, mikä vaikuttaa kuluttajien energiankulutukseen ja -valintoihin. Älykkäiden mittareiden käyttöönotto lisääntyy, mikä mahdollistaa tarkemman energiankulutuksen seurannan. Lisäksi dynaamisen hinnoittelun valinta sähkösopimuksissa on yleistynyt, mikä mahdollistaa kulutuksen mukauttamisen päivän markkinahintoihin. KKV pitää näitä kehityskulkuja kuluttajan kannalta hyvinä.

Energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan Suomi pyrkii nostamaan T&K-menot 4 prosenttiin BKT:sta vuoteen 2030 mennessä, mikä tukee kilpailukykyä ja innovaatiota. Tärkeintä näiden päätavoitteiden saavuttamisessa on kuitenkin investointien laatu eikä määrä. T&K&I-rahoitusta kohdennetaan uusien liiketoimintamallien kehittämiseen ja muutoksen käsittelemiseen. KKV ei kategorisesti vastusta yritystukia, mutta kehottaa kiinnittämään huomiota siihen, että ne mahdollisimman vähän vääristäisivät kilpailua. Yritystuista tulisi suorittaa aina vaikutusarviointi.

Energia- ja ilmastosuunnitelman mukaan Suomi pyrkii edistämään puhtaan energiateknologian käyttöönottoa. Suomi tukee energiateknologian tutkimusta, innovaatioita ja kilpailukykyä useilla toimenpiteillä. Energia-alan muutos luo uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja edellyttää jatkuvaa uudistumista. KKV:n mukaan tämä lähtökohtaisesti tarkoittaa sitä, että markkinoilla on kilpailua, joka on hyvä asia kuluttajan kannalta.

Avoin vastaus muita kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelman osia koskien. Mikäli mahdollista, kerro vastauksessasi mitä suunnitelman lukua vastauksesi koskee

-

Pääkkönen Jussi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto - Lausunnon ovat laatineet vastuuvalmistelijan lisäksi johtava asiantuntija Ari Luukinen ja johtava asiantuntija Jarkko Vuorinen